

Swedish ...

L. HÄMMARSKÖLD.

KONUNG GUSTAF III-S ÅRETSOD.

1808.

Eric Götlin

B384

64

Berättelse

om

K o n u n g

GUSTAF III:s

Ärestod,

och de i anledning af densam-
mes Åftäckande anstälde
Högtidligheter.

Öfversattad

af

L. Sammarfeldt.

Stockholm 1808,

Tryckt hos Direct. och Kgl. Hålt. Boktryckaren
Peter Sohm.

1850
JAN 10
1850

Begäret att, genom wisa waragtigare wædermålen af tackfambet, hedra Wålgræres och Wånners minnen, tyckes hos Menniskjan hafwa varit lika tidigt wäckt, som det att med stora Gerningar dertill förwårfwa sig en rätt. Förest woro förmodeligen ett af den bortgångne nytjadt instrument, eller någon annan får lemning, de enda Monumenter som för det oskyldiga hjertat behöfdes, och af de enfaldiga tidernas äregirighet önskades. Men ifrån den stund en tilltagande pragt-lusta, i dessa Minnesmärken, började söka sin tillfredsställelse, och deras danande anförtroddes Konstnårens hand, hafwa de efter många serffilta affigter blifwit bragta i dagen. — I Athen war hoppet, att få sin Bildstod upprest i ett Pœeils den starkaste driffjäder till ådla patriotiska bragder. Ibland de förslafwade Romrarne urartade åter detta bruk till medel för ett lågt kryp, och ju osmakligare dessa Statuer woro, i anseende till

Konsten, och ju otvårdigare i anseende till de personer öfver hvilka de restes, desto oförskändare war äfwen smickret i deras påskrifster. — Sedan konsterna, efter medeltidens mörker, återwaktade i ny skönhet och ny åra, hafwa de stoder som af dem blifwit bildade, warit ansedde som mer eller mindre betydande prydnader för större städer, men alltid som de måst lysande tillfällen för Artister att wisa och draga för del af sina talanger.

Stockholm, Hufvudstaden i ett land, som, i anseende dels till sitt läge och dels till sina Innebyggares frigiska lynne, war ett ibland dem som senast byllade konsterna, saknade långst på sina torg dessa festbara prydnader. Den första som upprestes war Konung GUSTAF I:s Statue til fot, på Riddarhus torget. Den blef på Landtmarskalken Grefwe *Axel Fersens* förslag, wid Riksdagen 1760, af Ridderskapet och Adeln beslutet, och på dess bekostnad förfärdigad *).

be-

*) Dock skänktes Metallen till denna Statue af Kronan, och bestod af de Kanoner, hvilka som Troseer legat på Veridare. Banan. Quantum som användes utgjorde 62 Skerppund. *Gjörwells Hist. och Polit. Mercurius*, 4:de Del. N:o 56.

Den här blifwit modellerad af Directeu-
ren wid Kongl. Swenska Konst-*Academien*
och Riddaren Herr *P. Larcheveque*, gjuten
i Bronze af *Öfwer-Directeuren* Herr *Ger-*
hard Meyer 1770, upprest på den plats
som den nu innehar 1773, och afstäck: den 23
Juni 1774. — Konung *GUSTAF ADOLFS*
Statue til håst war redan förut, wid 1756
års Riksdag, af Ständerna besluten, men
med des uppresande gick, i anseende till bri-
stande tillgångar wida långsammare. Mo-
dellen till denna Bildstod är äfwen förfär-
digad af *Larcheveque*, wiserligen en man
af utmärkte talanger, men till hwars hög-
sta åra eftertiden dock alltid kommer att
nämna det han bland sina lärjungar räknar
de den störste af sednare tiders Konstnärer,
Herr Hof-Intendenten *Sergell*, och att han
satte ett tillhörigt wärde på denne owanli-
ge mannens, redan som yngling, wisade öf-
werträffande egenskaper. Gjutningen för-
rättades af den skicklige *Gerb. Meyer* hwil-
ken i Swenska Konsthistorien intager ett så
utmärkt rum. — Den 15 Maj 1791 upp-
fattes Stoden på sin Piedestäl af Swensk
Marmor, på det för detta så kallade *Norr-*
malmstorg, och afstäcktes den 17 Novem-
ber 1796. — Sweriges hufvudstad egde så-
ledes nu twänne minnesmärken, reste af tack-
sam

samma undersätare; de tvänne som efter denna tiden äro uppreste, ega en ännu större rätt till efterkommandes uppmärksamhet.

Innan jag strider till Beskrifningen af desse, egenteliga ämnena för min berättelse, torde det tillåtas mig att korteligen omnämna några af Konung GUSTAF III:s utförda Regeringswärf, såsom den bästa och mest gagnande förklaring öfwer dem och de på dem befintelige Påskrifter.

Efter Konung ADOLF FREDRIKS död 1771 återkom då warande Arfförsten Prins GUSTAF till sitt, af en häftig partizanda, söndrade Södernesland. I det tal, han wid Regeringens mottagande till Ständerna höll, förmanade han dem till enighet och samdrägt, med styrkan af den wälsalighet som war honom egen; men då detta oagadt, och oagadt förnyade påminnelser, twedrägten fortfor och förökades, och hotade at föra Riket till sin undergång, såg Konungen sig föranlåten, att till sitt Sösterlands räddning genom en rass gärning bemäktiga sig styret på detta skepp, som, under så mångas wacklande händer, swäfwade i en så ögonfkenlig fara. — Han lät derföre den 19 Aug. 1772 tillstånga Slottsportarna, försäkra sig om Huswudstaden och för:

förklara sig för ensam rådande. Tvänne dagar derefter sammankallade han Ständerna inför sin Thron på Rikssalen och föreslog dem sjelf en ny Regeringsform, som gjorde honom och hans efterträdare till lagens tolt och handhafware, men satte honom sjelf under lagarne; som gaf Regenten magt att göra allt för rikets gagn och heder, men betryggade Undersåtarnes sjelfständighet, förenade bådas interessen och gjorde Monarken till den första Medborgaren bland ett fritt folk. Ständerna antogo willigt och besworo denna Rikslag, efter hwilken Nationen borde styras, och skildes de sedan med kärlek, tacksamhet och beundran från en ung Konung, som ägde nog wisdom och själsstyrka att inskränka sig sjelf, och nog ädelmod att betrygga sitt folk så wäl för tygellöst sjelfswäld som för Despoti.

GUSTAF III hade nu genom Ständernas beslut återfått ungefärligen samma magt som Regenterne af *Wasa*-Ätten, före Konung CARL XI innehafst; och nu war hela Europas uppmärksamhet rigtad derhån att se huru den unge Monarken begagnade sig af sin utwidgade verkningförmåga, för att derefter bedömma honom; och Konung GUSTAF III bestod med ära detta prof.

Ibland

Bländ de rysligaste lämningar efter medeltidens barbari råknar menniskjowännen den så kallade Torturen i främsta rummet. — Dessa frugtansvärda apparater funnos i Sverige och brukades ännu wid förhör i brottmål, till en fösa för hvarje ömsinnad Domare. Att afskaffa dessa plågoanstalter, som oftast gjorde förhöret grusweligare än hellsiva straffet, och kostade så mången ostydig lifwet, war det första bruk som Konung GUSTAF III gjerde af sina förbräde rättigheter. — Wien ej nog med att förmildra den stränga rättwisan, han wille äfwen skärpa hennes dolt mot den werkeligt brottlige, och Ledambterna af Götha Hofrätt singo 1776 känna faran af att, under en rätträdig Monark's styrset, wrånga, efter egennyttiga affigter, lagens heliga bokstaf. — Äfwen från denne skilde han de widstepliga tidernos rost, och han wille icke att lagen skulle lämna någon mindre uplyst efterträdare medel i händerna, att förnya dese undersökningar uti angifna trossmål som till någon del förörkade Konung CARL XI:s ärofulla och gagnande regering. *)

Men

*) I kraft af Kongl. Maj:ts Nådiga förordning af den 20 Jan. 1779.

Men hvad som måst smärtade hans
 sinna hjerta war åsyn af dessa nödens och
 hungerns olyckliga offer, hwilka fyllde gator-
 na af hans hufvudstad, och hwilka efter
 den grusweliga miswårten 1772 till stort
 antal föröklad. Han war derföre beränt
 på desse sina arma undersåtares lindring,
 och lät till den ändan utifrån införskrif-
 wa spannemål och lämna den till Lands-
 höfdingarne, att bland de nödlidande utde-
 las, med den uttryckeliga befallning att
 derföre ej fordra ersättning, förrån lyck-
 ligare år satte de fattige i stånd att
 utan känning afbörda sig denna skuld. —
 Detta hindrade det onda för ögonblic-
 ket, men det förentes ej med Konung Gu-
 STAF III:s stora själ att arbeta endast
 för en så kort waraktighet. Han lät så-
 ledes, för att motarbeta för framtid-
 den denna olycka, 1773 öfna ett arbets-
 hus i Stockholm, och andra rikets större
 städer, som satte den obemedlade, men flitige
 i stånd att i alla tidskiften skaffa sig bröd.
 Och som begåret och hoppet om winst är
 hos den obildade menniskan den måst wår-
 kande bewekelsegrund till det goda, tillåts
 1774 fri utskjoppning af råg och korn öfwer
 hela riket, för att dymedelst ännu mera be-
 fordra åkerbrukets uppkomst, hwilket Ko-
 nung

ning GUSTAF III genom inrättandet af en Riddare-Orden till belöning för dylika fredliga förtjenster, ännu på annat sätt äfwen sökte uppmuntra. Men då detta allt dock icke till sitt ändamål war tillräckligt, utan järnåret 1783 beredde ny jämmer, lät han i alla provincier inrätta Spanmåls-magaziner, der almogen kunde för billigt pris erhålla tillfredsställelse för sina behof.

Men ej blott till sina undersåtares lifsuppehälle, äfwen till omsorgen för deras hälsa, sträckte Konung GUSTAF III sin landsfaderliga wård. Han inrättade för detta ändamål Provincial-Medici äfwer hela sitt land, som på Landsböfdingarnes påfordran woro pligtige att, i allmänna farfoter, utan betalning bistå almogen, och i alla fall wid förefallande behof, woro på närmare håll att tillgå. Och den förnämsta Riddare-Orden i sitt rike uppdrog han wården af Lazareter och Hospitaler. Serargimer-Stjernen upphörde således att blott wara en yttre prydnad; den blef nu mera icke endast ett tecken på en förnäm, utan äfwen på en för medborgares wäl werksam man.

Dock det säkraste medel till ett lands wälmåga är Handeln, och den blef ej utsluten från denne store Monarks omwårdnad. — En af Sveriges förnämsta inkomster,

ster, och den hypersta tillgång för den fatige, hade Sillen i lång tid varit. För att nu hindra den största delens användande till Tran, och dock icke beröfva riket en så väsentelig export-artikel, inrättades 1774 ett Grönlands-compagnie till bedrifvande af hvalfiskeriet. Nöwen hade man alltid ansett för en winst att utlänningar afbämtade de waror de behöfde, utan att sjelf genom långa sjöresor neddgas på fremmande orter utbjuda dem. Att befördra detta blef ett mål för Konungens omsorg, och han förklarade för den skull 1775 Marstrand för en Frihamn, der hvilken nation som helst hade rättighet att handla. Detta hade den werkan, att man de följande åren såg till och med de Amerikanske Fristaternas flagga swaja wid en Swenskt Skerpsbro. — Men då, under det påstående kriget, Engelske och Fransyske Kapare bestwärade våra sjöfarande, inrättades i förening med Ryssland och Danmark 1780, till handels beskydd, den så kallade bewäpnade Sjöneutraliteten. Flere riken ingingo i detta förbund, och våra skepp seglade säkert genom alla haf.

I ett af sina Bref till *d'Alembert* yttrar sig FREDRIK II i Preussen, att det för en Förste, som älskade wetenskaper och witterhet, war någon ting rysligt att re-
gera

gera öfwer ett sådant land som Sverige. — Konung GUSTAF III tänkte icke så. Han egde i hög grad den verkligt skapande förmåga, som är en tillhörighet hos hvarje verkligt stor man, han kände det folk som styrdes af hans spira, och han frambragte det måst lysande tidevarf för Svenska Snillet. — Han wiste att friheten är det element i hwilket så wäl den scientifiska Sanningen, som den artistiska skönheten, endast kan gro och trivas. Han utgaf derföre 1774 en Tryckfrihets-förordning, som alltid läser kunna anses som ett Wönder för dylika författningar, och hans yttranden öfwer detta ämne skola blifwa oförgätelige för hwarje Svensk, som bemsddar sig om att gagna och upplysa det allmänna. — Men blotta friheten i ett så, både på folk och penningar, fattigt land som Sverige, war ej nog till framalstrandet af sköna konstprodukter, eller strånga wetenskapliga undersökningar, han war derföre mån om att genom hedersbewisningar och Kongliga skänker uppmuntra och understödja lärde, wittre och konstidkare, och att bland dese wäcka en täflan som är af så wäsentelig insyttelse på Snillet's yrken. Kongl. Målare- och Bildthuggare-Academien stadgades till den ändan 1773, hwilken sedermera uppdragit
 så

så mången utmärkt talang. 1786 fick den af Drottningen LOVISA ULRICA stiftade Witterhets-Academie ett waraktigt bestånd och en utwidgad verkningkrets. — Och samma år inrättades, till Fädernespråkets och Witterhetens bearbetande, Svenska Academi, i hwilken Konungen sjelf, som den lifligaste och ärofullaste uppmuntran för kommande snillen, täflade om och erhöll det första i wåltaligheten utsatta priset. — Och till befordran af den inrättade nationella Theatern, författade denne owanlige Monark Skådespel, som för alltid skola behålla den beundran, som de både inom och utom Fäderneslandet wunnit, och som är en tillbörlig gård åt alla måsterstycken.

Under det Ständerna på Riksdagarne fiftwade om magt och privilegier, försumrades aldeles att återställa frigsmagten i det lagliga stånd, som den före 1741 och 1757 års frig varit. — Iwårtom hade man låtit Fästningarne förfalla och Linie-skeppen rutna bort. — Allt detta fick under Konung GUSTAF III:s Regering ett förbättrade stiel. Armeen blef åter fulltalig, bewarad och beklädd; stora Flottan satt i det stånd, i hwars lile den ej sedan CARL XI:s tid varit, och

Skår

Skårgårds-flottan till fullo uppbygd och å nyo i ordningsfatt: och det på en tid af 18 år, utan större bewillning än den förut wanliga *).

Tiden kom då Konung GUSTAF III skulle nödgas betjena sig af den Armée han bewårat! Afwen som hjelte skulle denne owanlige Herre wisa sig, för att icke lämna någon wäg till sina Store företrädares ära, obeträdd. — Allt sedan Revolution 1772, hade Ryssland saknat allt närmare deltagande i Sveriges angelägenheter, en slags kallsinnet tilltog derföre Hofwen emellan, tilldes handelserna och ställningen i Europa, förän ledde ett krig med denne Rikets mäktiga Granne. — Detta krig öpnades med Segern wid Hogland, som Swenska Delogsflottan, under Stor-Amiralen Hertig CARLS befäl, tillkämpade sig. Wår Landtarmee ryckte afwen, utan betydligt motstånd, in i fiendens land, ända till murarne för Fredrikshamn, då missförstånd wäcktes i Armeen och Danskarne föllo in från Norige. Konungen war således nu

*) Se Konungens Tal på Riks-Salen, d. 17 Febr. 1789. — Kon. GUSTAF III:s Skrifter, Del. 1, pag. 131.

inbegripen i Krig med tvänne grammar, och den frigsbår som han nästan så godt som skapat, och som skulle tjena till landets förswar, hade wisat ett sådant uppförande, att han war osäker huruvida han på den kunde lita; nu fordrades mod, rådighet och sinnesstyrka — och Konung GUSTAF III egde dessa egenskaper. Först återwände han till sin hufwudstad, till desse redlige Borgare, bland hwilka han framleswat sina glädare dagar, som han wisat så många i rof af tillgiftwenhet, och hwilka tillbaka wördade och tillbådo honom. Han yppade för dem sin belågenhet och sitt behof af de regementen som woro bestämde till hufwudstadens beskydd, och Borgerskapet erböd sig willigt att antaga wagten i staden och wården om Konungens höga Gemål och Arfwinge, hwilken det forttor att besörja till dess segrarne wid Walkiala, som Landtarmeen, och wid Swensksund, som Skårgårdsflottan, under Konungens eget anförande wunno, beredde freden i Wereld. — Wid denna årofulla fred tänkte Konung GUSTAF III endast på sina undersåtares behof, och betingade sig derföre blott rättigheten att framsføre någon annan få från Ryksland låta afhämta Spannemål.

Efter

Efter återkomsten till sin hustrubstad
 tacktes Konungen uppträda på Rådhuset,
 d. 30 Aug. 1790, och der med de förbinde-
 ligaste uttryck tacka Borgerskapet för den
 trohet och det nit, det under warande krig
 hade wisat; "och will jag," som orden ly-
 da i detta oförgäteliga Tal *), "lemna fram
 tiden ett vittnesbörd af den trohet, som
 "bör tjena till efterdöme. Jag har derföre
 "beslutit att låta utpresas en Stod eller D-
 "belisk, hwilken skall blifwa en kär påmin-
 "nelse för mina Efterträdare om den tro-
 "het jag funnit hos Magistraten och Bor-
 "gerskapet. De prispenningar, hwilka sal-
 "lit på min lott, såsom Befälhafware wid
 "de segrar den Flottan wunnit, hwilken jag
 "anför, skola till detta ändamål använ-
 "das. Jag önskar att Magistraten och
 "Borgerskapet uppgifwer stället dertill. Den
 "ritning, som härdsiwer är författad, lem-
 "nar jag till Sfiwerståthållaren; den är o-
 "konstlad som min erkänsla." — Så talade
 denne store Konung, som så wäl wisste att
 värdera och belöna medborgerliga dygder.
 Det war ej för någon tjenst enskildt wi-
 sad Konungens person, som denna Minnes-
 stod

*) Se Konung GUSTAF III:s Skrifter, I
 Del. sid. 246.

stod skulle refas, utan det war för en trohetsgård hemburen åt Fäderneslandet. Minnet af denna gerning skall derföre wara längre än sjelfwa Obelisten — skall wara så länge som wi äro sjelfständige Swenskar — så länge som Stockholms Borgerstap förblifwer münster för trogne och rättstfaffens undersätare.

Så hade ännu aldrig några undersätare blifwit hedrade af deras Regent. Stockholms Borgerstap erkände detta, och lät derföre genom Öfwer-Ståthållaren Frih. Carl Sparre ännu en gång förklara sin underdåniga tacksamhet, och anhålla att såsom ett uttryck deraf få på des bekostnad upprepa Hans Majests Statu. Konungen betygade Sitt wälbehag öfwer detta nya prof af tillgiffwenhet, men yttrade derwid, att som Borgerstapet, under des militäristka tjenstgöring, måst widkännas nog dryga utgifter, worde det ej betungas med någon ny kostnad. Men då Borgerstapet ännu en gång förnyade sin önskan, samtyckte Konungen, och utwalde dertill den plats, som den store Konungens ärestod nu i sjelfwa werket innehar.

Emedlertid rådgjordes om plats för Obelisten; och utsågs *Adolf Fredriks* Zorg dertill. Och åt Öfwerste-Lieutenanten *Lidströmer*, hwars död Fäderneslandet nyligen måst beklaga, ansötröddes öfwerinseendet af

detta Arbete. På Solna Skogen fans tjenlig granit, och början gjordes med stenens huggande. Likaså beställde Borgerstapet Wiedell till Konungens Årested hos Hefz-Intendenten och Widdaren *Sergell*, som med största nöje tog detta tillfälle i agt, för att genom sin konst bewara Minnet af en Monark som han så högt älskade. Men alla dessa anstalter blefwo genom Konungens olyckliga död, 1792, afbrutne.

Då wår nu regerande Allernädigste Konung *Gjelf* antog förvaltningen af Regeringsärenderna, gjorde han sig en plikt att på allt sätt upplifwa Minnet af sin wördade Fader. Han lät derför åter börja arbetet med Obeliffen. — Wid fråga om plats till dess uppresande, hade man wid nogare undersökning funnit, att grunden af *Adolf Fredriks* Torg icke war nog säker att bära en sådan tyngd. Och som den trågård, som fordom war framför det gamla *Indebetshuska* huset, blifwit raserad; och således ingen trångsel mera på *Slottsbacken* war att befara, så ansågs för bäst att placera honom midt för det stället som skulle prydas med Konung *GUSTAF III:s* Statue. Och blef den färdig och upprest 1799.

Denna Obeliff är arbetad alldeles i den enkla, antika stilen, utan de tillfickade prydnader, hvarmed de mörkare tidernas smak

smaklöshet bortskämt de härliga Egyptiska
Obeliskerna i Rom. — På den sidan som är
vänd åt Storkyrkan står följande Inscription:

GUSTAVUS III
CIVIVM STOCKHOLMENSIVM
FIDEM

FLAGRANTE BELLO
PROBATAM
POSTERIS TRADI VOLUIT
RESTITUTA PACE

MDCCXC
GUSTAVUS IV ADOLPHUS
TRADIDIT
MDCCXCIX.

På den motsatta sidan står denna in-
skrift på följande sätt tolkad:

GUSTAF III
BESLÖT
EFTER ÅTERVUNNEN FRED
MDCCXC
GUSTAF IV ADOLPH
RESTE
MDCCXCIX
DETTA MINNE
AF

STOCKHOLMS BORGERSKAPS
TROHET OCH NIT
UNDER KRIGET.

Den

Denna Minnesstod är den enda i sitt slag. Den är ett nytt bewis på de Svenske Regenternes tänkesätt emot sitt Folk, hwilket de alltid behandlat som älskade barn, alldrig som undersåtare. Derföre skall också lika så litet någon Demagogisk yrsla förstöra vårt lugn och slita våra helgade grundlagar, som någon Astatiskt fog Despot förtrycka det fria Svenska hjertat och utsuga landets mårg och styrka.

I utskändet af detta sin store Faders beslut hade vår Allernådigste Konung således rest honom ett af de skönaste Minnen; ett icke mindre wigtigt och ärorikt bereddades då Hans Maj:t tillåt s. d. Riks-Marskalken Grefwe Oxenstierna att utgiffwa Konung GUSTAF III:s Skrifter, genom hwilka han fringslåtat sin lysande, lagertrydda Krona med witterhetens skönaste Hedera. De utgiffwas först på Fransyska, för att äfwen för Utlänningar göra dem njutbara; och sedermera på det Språk hwarå de först merendels blifwit författade och bland allmänheten bekante.

Emedlertid försumrades icke arbetet på Konung GUSTAF III:s Årestod. Då Griberre von Essen förwaltade Sver. Ståthållares ämbetet, wille han derigenom gifwa ett uttryck af sin innerliga, warma tillgifwenhet för

för den Monark, som han med nit och trohet tjent, att han satte mera lif i detta arbetes bedrifswande. Sedan Modellen af den store Konstenären Hof-Intendenten och Rid-daren *Sergell* blifwit förfärdigad, anfördroddes gjutningen af Statuen åt Major *Mechanicus Apelqvist*, och ciseleringen, under Hof-Intendenten *Sergells* egen uppsigt, åt Herr *Prevot*. Sedan Presidenten, Rid-daren och Commendeuren af Kongl. Maj:ts Orden Herr *Greswe af Ugglas*, tillika med Öfver- Ståthållare ämbetets functioner, äfwen mottagit öfverinsendet af Emplacementet för Konung *GUSTAF III:s* Årestod, drefs detta ärende med den upplysta och nitiska omwårdnad som är denne Herre egen. Och så snart öfra delen af Nya Broen blifwit så färdig att det med säkerhet kunde ske, transporterades, 1806, Statuen från Hof-Intendenten *Sergells* Atelier, der den under ciseleringen varit, till den bestämde platsen, som är samma ställe, hvar Konungen efter freden i Werelå landsteg med Armeens Flotta, samt blef där upprest och med bräder öfvertäckt.

Som på en glad fest wäntade nu hvarje hjerta på den dag, då detta dyrbara minne skulle för allas ögon blifwa synbart. Sedan Hans Kongl. Maj:t återkommit från
 Ri:

Rikets södra Provinser, bebagade Hans Majestät i Näder genom Skrifvelse från Grips-
holms Slott, den 13 Jan. 1808, underrätta
f. d. Öfver-Ståthållaren, nu mera Hans
Excellence m. m. Herr Grefwe af Ugglas
derom, att Han täckts fastställa den 24 Janu-
ari, Högsåsalig Konung GUSTAF III:s Fö-
delsdag, till Statuens afstäckande. Man
lät sig då vara angeläget att ge platsen he-
la det festliga utseende som detta tillfället
fordrade. Gallret som omger sjelfwa Sta-
tueplatsen, och hwilket åt sjösidan formerar
en halfeirkel, blef till den ändan prydt med
upphöjde Fanor, på hwilka, jämte Sverges
Huswudwaxen, äfwen des alla Landskapers
Wapen woro förestälde, och wid ändarne af
halfeirkeln woro twänne höga Colones ro-
strales uppförda.

Då ändteligen sjelfwa dagen för denna högs-
tidlighet inföll, lät Herr Grefwen och Öfver-
Ståthållaren till kl. 10 på Rådhuset sam-
mankalla Magistraten, Borgerkapets Gem-
tio Äldste och des Officers-Corps, hwilka,
åtföljde af Under-Ståthållaren och Riddaren
Abilberg, under Herr Grefwen och Öfver-
Ståthållarens anförande, begåfwo sig i pro-
cession upp till Kongl. Slottet, för att hos
Hans Maj:t afslägga underdånig uppbräk-
ning, och från sig öfwerlämna Statuen.

Wid

Wid ankomsten till Kongl. Slottet blef Herr Grefwen och Szwed-Ståthållaren, tillika med Deputation, efter derom af Szwedste-Kammarherren m. m. Grefwe von Fersen föregången underdånig anmälan, införde i Konungens Sångkammare, der Hans Kongl. Maj:t i närvaro af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen, Hans Kongl. Höghet Hertigen af Södermanland, jämte Deras Excellencer och de Rikets högre Ambetsmän, hvilka i Kongl. Maj:ts Sångkammare äga inträde, tacktes i Näder mottaga dem. Herr Grefwen och Szwed-Ståthållaren höll då å Magistratens och Borgerkapets wägnar följande Tal:

**Stormågtigste Allernådigste
Konung!**

"Om någonsin Minnet och Saknaden funnit ett rikt ämne, en owanligt stön stund för sin högtid, är det nu, då den störste af Sveriges framfarne Konungar, återlefwande i Sin Årestod, skall möta wåra blickar på samma dag, som fordom skänkte honom åt hans lyckliggjorda, förjande Fosterland."

"Det blef ofta senare slågten förbehållit, att genom seklers profning urskilja anspråk

språken till odödlighet, att utmärka det rum, jordens hjeltar och wälghörare skola intaga i Minnets tempel. Om likwäl det någon gång bür tillätas samtiden, at blanda sig i efterwerldens göromål, är det då, när förtjensten alltför synbar och afgjord, att fordra en längre granskning, står fram tidigt blottad af sanningen i sin omiskännliga glans. Med en sådan rätt har Fosterlands-känslan basjat att försäkra GUSTAF III:s hägkomst; med en sådan öfwertrygelse ryckte Hans samleswande ifrån efterwerlden åt sig den heder, att göra rättwisga åt en stor Konung, att besluta Hans Arestod."

"GUSTAF III:s gerningar tala för Honom nog; men må ännu Hans beröm ljuda inför Hans Utting, som skall en dag dela Hans ära, och inför ett folk, som i hjelstia åtankan af sin förlust, känner hos sig återfödas njutningen af den sällhet, det fordom wann genom Honom."

"Skakadt af långa stormar emottog GUSTAF III Sitt Fädernerike. Han återgaf det trygghet och lugn. Utan förkrossande stränghet och utan weklig eftergiftenshet förstod Han, att förena de söndrade sinnen, att sammanhålla dem med ett omärkligt band, aldrig tryckande, men derigenom
dub

dubbelt starkt. Han war den lifswande och
 urpehållande kraft, omkring hvilken Hans
 Fösterbygd hwälfde, en mindre werld, af
 honom omslutarad och förskönad. Tillräcklig
 för allt genom Sitt snille och Sin werk-
 samhet, undanröjde Han hwarje hinder för
 Sitt stora ändamål — Sveriges Lycka,
 och uppsökte hwarje medel till dess befräm-
 jande. Hvilken Regent ägde mera rådgif-
 het i besluten, mera klohet i utförandet
 af en ädel affigt? intet war doldt för hans ge-
 nomträngande blick, intet uteslutit från Hans
 omsorg. Åkerbruk, Handel, Slöjder, We-
 tenskaper och Konstler — allt uppbloms-
 trade under wården af Hans hand. Som Phi-
 losof älskade Han freden, och som Stats-
 man wiste Han bewara den. Dock — Ri-
 kets ära och sjelfständighet trotsades — Han
 tvingades att strida; och werlden förwånad,
 att hos en enda se så mycket stort före-
 nådt, beundrade honom äfwen som Hjelte.
 Ännu intyga Hans krigare och Hans ryk-
 te, huru Han, i Fösterlandets wåda, glöms-
 de sin egen, huru ingen bragd, ingen upp-
 offring war honom swår, huru segrens plan,
 anlagd af Hans snille, utwecklades af Hans
 mod, och ändtligen, huru Han åter eröfrade
 en förklarad fred, och ej blott räddade, men
 förökte Sveriges ära.”

”M.

"Åldrig war en större Konung tillika en större människa. Fruktansvärd endast för sitt lands fiender, war Han mild och förlåtande emot de otacksamma, Han gjort genom sina wälgerningar. Hans hela enskitta lefnad war en kedja af nådbewis eller förgåma oförrätter. Hans umgänge war glädjens och wänskörens högrid; Hans stora hjät, liflig och öppen för alla intryck, war slutet för mistroendet och hatet. Dock må äfwen Nationen njuta rättwisa. GUSTAF III förtjente Hennes kärlek och ägde hwad Han förtjent. Den wördnad och den dyrkan, som fordom följde Hans hjät, samlas ännu omkring Hans skugga och de wälsignelser, som döden nekade Honom sjelf att förda, gjutas ännu med sorgens tårar öfwer Hans stoft."

Allernådigste Konung!

"Det egnade Stockholms Borgerskap, som så ofta utmärktes af GUSTAF III:s nåd och förtroende, att resa en wård åt sin oförgåtliga Bestyddare och på detta sätt, om jag så får uttrycka mig, qwarhålla Honom i sin famn och för alltid njuta Hans åsyn. Detta Borgerskap, som i den närstående Minnesstenen ser ristadt ett ewigt vittnesbörd om sin trohet och sitt nit, wils
le

le deremot lemna ett lika oförgångligt bewis af sin kärlek och sin tacksamhet. Besörjandet af detta wärf blef mig anförtrodt, och jag känner mig lycklig, att kunna bidraga till beundrandet af min förste Wälgörares minne, understödd derwid af de förträffliga Konstnärer, hwilkas snille och skicklighet den allmänna bifalls röstén nu på en gång skall intyga och belöna."

"Der wid stranden, som fordom emottog Honom Segrare, stod då GUSTAF III, men, ännu saknande sin Son, liksom wäntade, att tillika med Eders Majestät synas för Nationen. De stormar, som länge skakat Europa och som störtat des äldrigaste wälden, rasade ännu öfwer werlden. Sweriges trygghet, och anseende, helgden af ingångna förbindelser kallade Eders Majestät till stridens faror. Med omwexlande känslor af häfwan för en älskad Konungs dyrbara dagar, och af beundran för en hieltes ståndaktighet, hafwa wi sett Eders Majestät ädelt förknippa årans sak med mensklighetens, öfwerallt winna hjertan och, efterdöme för Regenter, sätta emot lyckans skiften en orubbad föresats och en obesegrad öfwerlygelse. Trogen pligterna, Sverige och Bundsförwanter, wärd att befalla en här, som fordna GUSTAVER bildat och anfört,

fört, återlände Eders Majestät, i skötet af ett troget folk, efterlångtad som fordom GUSTAF III och som Han emottagen inom Huswudstaden af allas tillgifwenhet och glädje."

Allernådigste Konung!

"Stockholms Stads Magistrat och Borgerenskap, som jag har den hedren att anföra, wåga i djupaste underdånighet kalla Eders Majestät att fullkomna dagens högtid, att helsa GUSTAF III:s Årestod. Om denna rörande stund i Eders Majestäts, som i menighetens hjerta skall lifwa mistningens smärtande känsla, skall Eders Majestät tillika njuta den tröst, att se sig dyrkad af ett tacksamt folk med samma rätt, samma twärma, som fordom Han, hvars minne wi sira och att heljas, som en ersättning för Honom."

"Magistraten och Borgerskapet utbedja sig jämte mig i djupaste underdånighet Eders Majestäts fortfarande nåd och ynnest."

Härpå tacktes Hans Kongl. Majestät i nåder swara:

"Intagen af de mest lifliga känslor,
"går jag nu att tillägna Min Högsisal.
"Herc

"Herr Faders minne den wördnad och den
 "ära, hwartill Jag, såsom Son och Under-
 "säte, är skyldig. Jag ammodar ert föredre
 "Herr Grefwen, att med Stockholms Ma-
 "gistrat och Borgerskap intaga det rum wid
 "Konungens Arestod, som der för Eder med
 "så mycken rätt är utfedt, och jag nyttjar
 "med nöje detta tillfälle att förklara Herr
 "Grefwen samt Magistraten och Borgerska-
 "pet den Kongl. nåd och ynnest, med hvil-
 "ken jag alltid förblifwer Eder wälbewä-
 "gen."

Derefter afträdde Herr Grefwen och
 Öfwer-Ståthållaren med Deputation ned till
 Statue-platsen, dit efterhand Deras Exel-
 lencer Rikets Herrar, Herrar Seraphimer-
 Riddare, Commendeurerne af Kongl. Maj:ts
 Orden samt Konungens högga Embetsmän
 församlade sig, och intogo högga sidan om
 Arestoden, under det Magistraten, Borgerska-
 pets Äldste och dess Officers-Corps förblef
 stående på den wänstra. Konungens Lif-
 drabanter paraderade i Kyllor och Harnesk
 på båda sidor om Statuen.

Imidlertid hade Garnisons-Regemen-
 terne formerat sig till parade på följande
 sätt: Kongl. Lif-Gardet till häst rangera-
 des i trenne Sqvadroner, på hwardera si-
 dan

dan om den stora uppfarten till Slottsbacken, och gjorde front mot Högstafal. Konungens Bildstod. Kongl. Lif-Gardet till fots och de båda andra Gardes Regementerna woro på Slottsbacken bataillonswis i Colonn uppstälde framför Obeliskan med fronten åt Statuen, och ett detachement af 100 man af Kongl. Armeens Flotta, på tvenne leder i rundelen bakom Stoden, och på sidorna deromkring Armeens Flottas Officers-Corps.

Omkring Kl. 12 ankom Hans Kongl. Majeståt, omgifwen af sin stora Wakt och General-Staben, till häst genom södra Slottsporten; och antog Hans Majeståt sjelf i nåder befålet öfwer Tropparne, då i det samma ögonblick som Konungen wände sin häst åt Statuen, täckelset afföll och Bildstoden blottades. Derefter Commenderade Konungen honneur för Statuen, och behagade derpå rida ned och med Wårjan salutera den samma under folkets stersaldiga hurrarop. Derefter commenderades General-salwa ur handgewären, äfwen som af Kongl. Artilleriet från Blasieholmen och från Skepps holmen af Kongl. Armeens Flotta 128 cannonskott lofsades. De på Slottsbacken uppstälde Troppar defilerade i parad förbi Statuen då Krigsmusiken spelade Gustafs Skål,
under

under det Konungen, som helf tacktes anföra dem, med dess Suite begaf sig åt Logårds-sidan och stadnade nära öppningen af Nya Broen, der Tropparne defilerade förbi Hans Majestät, som derefter behogde återvända till Kongl. Slottet öfver Slottslacken. Så wäl wid Konungens fram- och återfart förbi den på norra sidan om Statuen för Allmänhetens räkning uppförde stora läktaren, som öfwen från den på platserne deromkring stående Allmänheten, hördes ofta förnyade hurrarop och de warmaste uttryck af folkets trohet och deltagande.

Sedan högtidligheterna wid Afstäckningen nu för sig gått, återförde Herr Grefwen och Öfver-Ståthållaren Magistraten och Borgerskapet till Rådhuset, der Herr Grefwen och Öfver-Ståthållaren höll följande Tal:

Högådle Herr Under-Ståthållare och Rid-
dare af Kongl. Nordstjerne-Orden,
Högådle Herr Borgmästare,
Ädle och Högaktade Herrar Rådmän,
samt

Öfflige Borgerskapets Femtie Äldste, och Öf-
ficerare af Cavalleriet och Infanteriet!

”Andteligen har utryggt den efterlång-
tade dag, som skulle skänka åt GUSTAF III:s
min-

minne en gård, Honom wärdig, och åt Ef-
terwerlden ett högt talande bewis, at Hans
samtid gäddat åt Honom sin skuld af dyr-
kan och tackfambet. Gåfångt skulle jag fö-
ka måla alt, hwad jag i detta ägonblick
känner. En rörelse, så djup, så liflig, fin-
ner inga uttryck, och behöfwer dem ej. Men,
om GUSTAF III:s älskade hamn från ljufets
boningar skädat ned på detta Golt, som, nyss
deladt emellan beundran och tårar, återfodt
Honom förewigad i Bronzen, kan hända, skul-
le Han wara nöjd med våra offer, och skänka
åt dem ett tyst bifall."

"Må då Hans Stod stonas af Natu-
rens och Staternas wälsningar, må den stå,
genom långa Sekler, denna Minneswärd af
hwad Stockholm ägt kärast i sitt stöte. Må,
om stormiga tider inträffa, åsynen deraf
wara nog, att leda Medborgarnes sinnen till
ett gemensamt mål af trygghet och inbör-
des försvar, och sammansmälta alla stridi-
ga passioner till en enda, den ädlaste bland
alla, Fosterlands-Kärleken. Må GUSTAF
III:s Stod ewigt återkalla i wår hägkomst,
hwad Han fordom war för oss, och blifwa
den Helgedom, wid hwilken Swenske Un-
dersåter swärja sin Trohet och Lydnad åt
Hans Ått."

”Om jag, för min enskilda del, an-
våndt en lycklig möda, wid utförande af
det hedrande Uppdrag, min Konungs Råd
och Edert förtroende lemnat mig; så är jag
skyldig allt åt Edert nit, och åt den kraft,
som utmärker ett endrägtigt och fritt Sam-
hälle.”

”Med glädje och tillfredsställelse, har
jag nu åter njutit den äran, at inför min
Konung, wid det högtidligaste tillfälle, an-
föra Stockholms Magistrat och Borgerskap;
må jag försäkras om ett rum i Ert min-
ne, och af Eder så tillbaka, hvad J alltid
ågen af mig, en oupphörlig tillgifvenhet och
wänskap.” *)

Den sköna och dyrbara Bildstoden war
nu således blottad och afstäckt. Den före-
ställer Konungen i Armeens Flottas Uni-
form, med en på höggra armen hwilande
kappa, obetäckt hufvud, i framstigande ställ-
ning

*) Ehuru det ej egenteligen angår Konung
GUSTAF III:s Statue, torde dock böra näm-
nas, att Borgerskapet, genom Herr Handels-
Borgmästaren Oldenburg anhållit att å Bör-
sen få uppresa Herr Grefwens och Öfwer-
Stårhållarens Buste i Bronze. Stockholms
Borgerskap tröttnar aldrig i trohet och till-
gifvenhet för nitiske Styresmän.

ning, med högra handen framåt sträckt, i
hvilken han håller en Olivekvist, och i den
vänstra en Lagerkrans, stödjande denna arm
på ett antikt Skeppsstyre. På Piedestalen,
af slipad Svensk Portyr, läses:

ÅT
GUSTAF DEN III
LAGSTIFTARE
SEGERVINNARE
FREDENS ÅTERSTÅLLARE.

AF STOCKHOLMS BORGERSKAP
MDCXC.

Det är Konstens ändamål, så snart
den ej blott vill stanna wid det lägre por-
trätterandet, att upphäja det enskildta till
allmänhet, och i Personligheten lägga ett
klart uttryck af Idealet, och den store Mä-
stare, som modellerat denna Bildstod, har i
fullt mått utfört denna sin konsts höga af-
sigt. Den föreställer, med den nogaste per-
sonella likhet, så tydligt den Apoteoserade
Hjeltens, att den med allt skäl kan sättas
wid sidan af Antikens berömde Antinous.

Det

Detta mål är hunnit derigenom, att de stora höga krafter, som i bilden äro uttryckte, äro försatte i det måst öfverjordiska lugn. Ingen wäldsam rörelse, ingen häftig passion synes i denna harmoniska bildning. Allt är stilla och klart som den ewigt leende himmel, hwilken swäfwar öfver konstens werld. — Så snart Studiet ej få föreställas, är det ett swårt problem för Artisten att wälja en sådan drägt som hwarken föråldras eller generar och täcker människokroppens skönaste delar. Tillfället hjälpte sjelf Konstnären här på spåren. Den Uniform som Högstsal. Konung GUSTAF III föreskrifwit Armeen, och sjelf bar, egde dessa egenskaper. Konstnären har desutom föreställt den af ett så tunnt tyg, at den faller tätt åt kroppen och nästan amalgamerar sig med den samma. Hela det fria underlifwet erbjuder också för ögat de skönaste former. Manteln synes, genom de hopade och oregelbundet fallande wecken, så lätt att man tycker den helt och hållet uppburen af vinden. Detta är en så mycket större förtjenst, som nästan alltid metallen annars ger alla lättare saker ett utseende af tyngd som skadar det hela. — Med ett ord, det är en i alla delar skön Statue. Den hedrar likaså mycket Sverige som den Obelisk, mot hwilken han

C 2. wån.

wänder sig, och det tacksamma nit, som wisat sig i dess uppresande, hedrar Stockholms Borgerkap. Dessa twenne Minnesstoder skola också förblifwa Rikets skönaste klenoder, och de dyrbaraste Monumenter af Swenskar-nes åra. Den förre upprest af en Monark till Minne af sina Undersåtares tillgifwenhet, den senare frivilligt, och wagtadt Konungens första afbdjande, rest som Minne af samma store Monark, icke af en Efterträda-re, icke af en hel Menighet, utan af en del af Innewånarena i en Stad, som wiserli-gen icke är den folkrikaste i Europa. — Swilket Land kan uppvisa dylika?

För att göra denna glada dagen ännu mera högtidlig, hade Borgerkapet, i samråd med Herr Grefwen och Sfwers-Ståthållaren, föranstaltat om en Bal och Coupé på Stadens Börs. Swilken, med Hans Majeståts nådigste tillåtelse Herr Grefwen och Sfwers-Ståthållaren, under aflagd uppwaktning på Gripsholms Slott, på Magistratens och Borgerkapets wagnar anhållet att Hans Majeståt Konungen, Hennes Majeståt Drottningen Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan SOPHIA WILHELMINA täcktes hedra med sin höga närwaro. Likaledes hade, såsom De-
puts

puterade från Magistraten och Borgerska-
pets Äldste, Handels-Borgmästaren *Olden-*
burg, Commerce-Rådet *Morsing* och Garf-
ware-Älderman Capitain *Westin*, under Herr
Grefwens och Öfwer-Statthållarens anför-
rande, wid underdåniga företräden anhållit
att Hennes Majestät Enke-Drottningen,
Deras Kongl. Högheter Hertigen och Her-
tiginnan af Öddermanland samt Hennes
Kongl. Höghet Prinsessan SOPHIA ALBER-
TINA i nåder täcktes denna Högtidlighet
hinvista, hwartil derefter blifwit bjudne De-
ras Excellencer Rikets Herrar och Herrar
Seraphimer-Riddare med deras Fruer, de
till Kongl. Hof-Staterna hörande Damer
och Cavalierer, de främmande Ministrarne,
jämte andre härvarande Utlänningar, alla
högre Embetsmän af Militair- och Civil-
Stånden, med deras wid Hofwet presente-
rade Damer, Officerare af Garnisons-Ke-
gementerne, Tjenstemän utur Kongl. Sang-
liet och Rikets-Collegier, flere till Staden
ankomne Resande, Borgerskapets Gemtio
Äldste, samt flere af Borgerskapets Ledamö-
ter med deras Fruntimmer, till ett antal
af innemot 900 personer.

Emot aftonen eclairerades avenuerne
til Börsen med Lampor och Marechaller; och
i trapporne formerade Borgerskapets Infan-
teri

teri-Corps haye, liksom Cavalleriet i Corridoren, hwilket föröfrigt besörjde waktbållningen för aftonen. Af båda Corpserna woro åfwen Ordonnancer hos deras Kongl. Majeståter, hos Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen och Hans Kongl. Höghet Hertigen, förordnade. Stora Børs-Salen, som war Afsemblé-rummet, war på det rikaste upplyst af ljuskronor, ljusarmar och dertill tjänande anstalter. Corridoren der utanföre hade blifwit förbygd till conversations- och Spel-rum samt de öfriga rummen i wåningnen inrättade för aftonmåltiden.

Hennes Kongl. Majeståt Enke-Drottningen hade, genom en des Kammarherre, låtit tillkännagifwa, att hon af opaslighet hindrades att följa sin nådiga bøjelse och deltaga i denna Högtidlighet; men Hennes Kongl. Höghet Prinsekan SOPHIA ALBERTINA, Deras Kongl. Högheter Hertigen och Hertiginnan samt Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen, ankommo hwarefter annan och blefwo af Herr Grefwen och Öfwer-Ståthållaren jemte Magistratens och Borgerskaps förenämde Deputerade emottagne.

Då Deras Kongl. Majeståters, Konungens och Drottningens höga ankomst genom pukor och trompeter bebådades, begaf sig Herr Grefwen och Öfwer-Ståthållaren med

med Magistraten och Borgerskapet en corps till nedra Börsporten, der Deras Kongl. Majeståter i underdånighet möttes och föredragas sedermera af Magistraten och Borgerskapet trapporna uppå, och beledsagades af Herr Grefwen och Sver-Stårhållaren till Asemblee-rummet. I Deras Kongl. Majeståters sällskap war äfwen Prinsessan SOPHIA WILHELMINA.

Sedan Deras Kongl. Majeståter och den Kongl. Familjen intagit en, midt emot Musik-låktaren upprest, hög Tribun, uppfördes af Kongl. Opera-Orchestern med biträde af Kongl. Concertmästaren Müller och Hof-Sekreteraren Karsten, en af Krigsrådet Abström komponerad musik på, för tillfället af Presidents-Sekreteraren Wallerius, författad Poesie. *)

Efter musikens slut, öppnades genast dansen, som oafbrutit fortsattes under det Deras Kongl. Majeståter spatserade fram och åter i rummet, och med det nådigaste bemötande täcktes hedra och upplifwa alla närvarande.

Konungens bord war tillagadt i salen till höger om Asemblee-rummet och dukadt för

*) Se Bilagan N:o 1.

för 28 personer. Plateauen af detta bord, som starkt upplystes af kronor, stakar och girandoller, war decorerad på det sättet, att under kronan af ett lefwande lagertråd, war på en cub af granit uppställd en wäl afformad bild af Konung GUSTAF III:s på förmiddagen aftäckte Statue. Omkring cuben Styrkans Sinnebild, uppstod en mängd smärre Lagrar och Oliwer, utomkring hvilka lågo afteckningar på runda bleckskifwor till ett quarters diameter hwardera, målade på guldbotten med hwita figurer, af de Medailles, hvilka tid efter annan blifwit slagne öfwer Högstsalig Konungens minneswärda bedrifter eller under Hans Regering timade märkwärdiga händelser.

Till detta bord woro, utom den Kongl. Familjen, i nåder befallde flere af Deras Excellencer Rikets Herrar, Herr Grefwen och Öfwer-Ståthållaren, de högre wid Kongl. Hofwet tjenstgörande Damer och Cavalierer, samt Borgmästaren Oldenburg och Borgerskapets Ordförande, Commerce-Rådet *Morsing* och Capitain *Westin*. — Under måltiden uppfördes änyo den musik, som, efter hvad nyh^t är berättadt, gafs wid deras Kongl. Majeståters ankomst till Börsern. Efter måltiden då Konungen, som förde Hennes Majeståt Drottningen, ånnade till
 Dans

Danssalen återwända, anhöll Herr Grefwen och Öfwer- Ståthållaren om des nädiga uppmärksamhet för en underdånig anhållan som Handels- Borgmästaren Oldenburg, på Magistratens och Borgerskapets wagnar, önskade få föredraga. Då Hans Majestät dertill lemnat nådigt bifall, anhöll Herr Borgmästaren, att det måtte Magistraten och Borgerskapet tillåtas, att i underdånighet få åt Hans Majestät sjelf öfwerlemnna den mindre modell, af Höghetsalig Konung GUSTAF III:s Statue, som under måltiden prydt Deras Majestäters bord, så snart den kunne gjutas och förfärdigas; samt att genom en medaille af större storleken, fira och åt efterwerlden öfwerlemnna minnet af denna oförgåtliga och glada dag. Hans Majestät tackes härpå i nåder förklara, det han med rörelse mottog detta förnyade prof af Magistratens och Borgerskapets undersåtliga tillgiftwenhet, samt försäkrade dem ånyo om Des allt framgent fortfarande Kongliga nåd. Deras Majestäter med den Kongl. Familjen behagade derefter begifwa sig ut i danssalen, och der dröja till kl. half 3, då wid Deras Majestäters afresa dansen afbröts och folksången afföngs, under det Herr Grefwen och Öfwer- Ståthållaren med Magistraten och Borgerskapet beledsagade

gade Deras Kongl. Majestäter på samma sätt som wid ankomsten.

Under allt detta woro i de öfriga Bordsrummen bord till Gueen inrättade för de öfrigt budne gästerna och deribland ett i mindre Bordsalen och rummet derinnanför för Deras Excellencer Rikets Herrar, Herrar Seraphimer-Riddare med deras Fruar, de till Kongl. Hofwet hörande Damer, härvarande främmande Ministrar, Presidenter, Generaler samt wid Hofwet presenterade Högre Embetsmäns Fruar, så långt rummet kunde tillåta. Till de öfriga bordena, hvilka jämte de nyhånade, för mer än 500 personer, i särskilda omgångar serverades, utdeltes platserna emellan de öfriga Hof-Truntimren, främmande Cavallierer, Högre Embetsmän samt Stadens Truntimmer, allt efter som utrymmet medgaf, och med bemedlande om allmöjlig uppmärksamhet; men för dem, i synnerhet af dansande Cavalierer, hvilka icke kunde placeras, woro bord och buffets i särskilda rum anrättade. Afwen som man dragit försorg om att i dansalen skänkar med allahanda förfriskningar blifwit fördelte. I matrummen, så wäl som i dansalen, hade Wårdar och Wårdinnor, till ordningens besörjande, af Magistraten och Borgerskapet blifwit utsedde, warades jämwäl tvenne toilettrum för Damerna inrättade.

Dan-

Dansen fortfor derefter oafbrutit till kl. 5 andra morgonen, då sällskapet åtskildes, med de lifligaste känslor af underfätlig wördnad och tillgifwenhet för wår nådiga Öfwerhet.

Till följande afton hade Magistraten och Borgerstämman föranstaltat om ett stort Fyrverkeri, som afbrändes dels på Blasiesholmen, midt emot Kongl. Slottet, dels på strömmen deremellan, och förestälde i twenne afdelningar följande decorationer:

I första afdelningen. — En stor Peristyle, tecknad i halfcirkel och transparent, inom hwilken Höghetsfulla Konungens Årestod wisade sig. På båda ändarna af Pelar-raderna uppbyro twenne Delfiner ett antikt Skerpsstyre. — På sidorna deromkring upphöjdes af fyra transparenta Majader Deras Kongl. Majestäters krönte Namndiffere, hwilka påtändes af en från Kongl. Slottet kommande Duffwa. Framför Peristilen i wattenet kom Neptun, dragen i sin snäcka af Delfiner. Wattenet omkring honom war beströdt med eld.

Till denna decoration hörde för öfrigt simmande och eldsprutande Swanor, en ganska stor mängd Raketter, som i luften formerade en Wase, ett större antal Wattenbågare, Dykare och Lustmörsare.

Andra afdelningen. Parnasen, hwars sidor woro beprydde med transparente Lagertråd och tvänne Colounes Rostrales, och på hwars spets Odödlighetens tempel dels i eld, dels transparent, syntes, beprydt af Högstsalig Konungens Buste, åstwen transparent, och på Tempel-domen stod Rycket med des wanliga attributer och i ena hand en Olive-qwist.

Till denna representation hörde ett antal af flere hundrade Raketer, 50 stycken så kallade Romerska Lysare och Pumpor, 50 stycken Lustbågare, åtskillige mekaniska Piecer och Lustmörsare.

Fyrwerkeriet slöts med 24 starka Raketter, som fastade stjernor och hwärmare.

Efter Fyrwerkeriets slut anställdes, enligt Magistratens och Borgerskapets till Herr Grefwen och Öfwer-Ståthållaren yttrade önskan, en med den bästa smak beredd Illumination. Och hade Hans Kongl. Maj:t råckts i Råder förordna att Kongl. Slottet jämte Kronans Hus och Platser, tillika med den på Slottsbacken uppreste Obelisk derjemte skulle eclaireras.

Allt ifrån det Kongl. Slottets upprestande war detta första gången som denna sköna och prägtiga byggnad warit eclaire-rad.

rad. Des illumination war på följande sätt
verkstald:

På Norra sidan

Upplystes arcader och listverk framför ap-
pareillen af lampor. Bassinskålen tillika med
pedestaler uti nischerne med pots à feu. Vä-
ningen wid alla uppgångs-appareillerna med
marechaller. Portalen med des lister samt
balconen med lampor och marechaller. Sön-
stren i nedra våningen och cordonen å flyg-
larne också med marechaller. Och slottsrum-
men genom ljus i kronorne.

Östra sidan:

Utansföre flyglarne af stora pots à feu
samt marechaller i cordonen. Kongl. Slotts-
trågårdens balustrade, åfvensom rampen af
trappan med marechaller.

Södra sidan:

Genom lampor rundt omkring porten och
stora pots à feu i de fyra nischerne. En-
tablementet samt mittelbandet med hopade
marechaller. Nedra våningens fenster samt
cordonen på flyglarne af marechaller. Och
Riks, Sals samt Slotts-Kyrkans fenster
af candelabrer.

Westra

Vestra sidan:

Förmedelst marechaller rundtomkring yttre och inre Borggården, takbalustraden å Slottet och flyglarne med marechaller å alla afwisare rundtomkring Slottet, och war vidare Slotsbacken utföre marechaller uppreste.

Kongl. Maj:ts och Kronans öfrige Hus woro utanföre med marechaller eclairerade. Deßutom upplystes Kongl. Riddarholms Kyrkan innantill af Fronor och ljusarmar; åfwensom i Kongl. *Gustavianska* Graf-Choret brann en Ljus-obelisk, och i det *Carolinska* en stor Ljustrona.

Högstfälig Konungens Statue-plats war upplyst genom fyra rundt omkring Statuens piedestal uppförde Altaren med derpå antände stora pots å feu. Altaren woro prydde med tecknade figurer af Troheten, Tapperheten, Ståndagtrigheten och Redligheten. Bröstwärnet bakom och på sidorna af Årestoden war med marechaller tätt beklädt.

Den åt Borgerskapet uppförde Obelisk upplystes genom fyra lustrer af lampor på piedestaler, sammanbundna genom cordoner och festoner, öfwerallt med lampor besatta, hwarigenom Obeliskan oaktadt sin höjd wann full-

fullkomligt ljus. Vikast woro Konung GUSTAF II ADOLFS och Kon. GUSTAF I:s Statuer genom flerradigt placerade marechaller och lampor upplyste.

På ömse sidor af Nya Bron woro arcader uppförde och sammanbundne förmedelst med granris beklädde och af marechaller och lustrer eclairerade bandeauer och festoner. På planerna till nedgångstrapporna från Nya Bron woro uppreste trenne större med marechaller besatte pyramider. Till höger och vänster om Bron så wäl at Slottsidan som at *Gustaf Adolfs* Torg woro inrättade cordon-linier med marechaller, hvilka liksom Brons öfriga lysanstalter likwäl, i anseende till den på astoneu uppkomna strängare blåst, swärligen kunde underhållas, och således till en stor det förfelade den åsyftade effecten.

Of den öfriga Illumination torde det wara tillräckligt att endast beskrifwa det som genom någon sinrikhet i uppfinningen eller smak i utförandet, framför det öfriga fästade åskådarens uppmärksamhet. Således bde först anmärkas:

Sennes Kongl. Söghet Prinsessans Palats, som på de tre fristående sidorna genom marechaller war upplyst, och på fasaden at *Gustaf Adolfs* Torg, zirat med
trens

trenne Transparenter, hwaraf den medlersta förestälde Högssal. Konungen klädd i Romersk dragt med Swenska Konungamanteln, i stället för den Qwirinska Togan, framförande till Gudinnan Swea, som satt sittjande sig på en Sköld med Swenska Wapnet, Enigheten och Ymnigheten, båda utmärkte af deras antagna attributer. Wid Enighetens sida stod Mercurius, Handels Symbol, och bakom Swea sågs en Flotta i fulla segel. På andra sidan bredewid Ymnigheten satt Rättwisan med des Sinnbilder. Något öfwer hwilande på skyar, syntes Minerva, Wishetens och det försigtiga modets Gudinna, och i parallele med henne såg Jarna eller Ryktet. Bakom Konungen reste sig en pyramid, hwarpå Minemosyne, det personificerade Minnet, sittande mellan Minerva och Ryktet, inskref dessa fyra Verser, tagne ur *Kellgrens Poetiska Arbeten*:

Han utan grymhet stridde,
 Han segrat utan blod;
 Han samlat, wis och god,
 De hjertan hatet fordom spridde.

Öfwer denna Inscription syntes Konungens Chiffre med en lagerkrans, och der öfwanför